

řádně oznámeného a schváleného nastal později některý z důvodů § 12 tisk. zákona, činících ho nezpůsobilým k vedení odpovědné redakce a že bylo opomenuto učiniti o tom předepsané oznámení. To může mít v zápětí porušení tiskového pořádku podle §§ 10, 11 tisk. zák., nevyvíňuje však ještě tato okolnost sama o sobě odpovědného redaktora úřadem schváleného, pokud jde o jeho zodpovědnost podle § 4 tisk. novely. Nebylo tudíž třeba blíže zkoumati správnost zmíněného názoru kmetského soudu, pokud jím rozšiřuje důvody nezpůsobilosti k vedení odpovědné redakce v § 12 tisk. zák. vytčené. K tomu dlužno připomenouti, že rozsudek zjevně přehlíží, že obžalovaná byla též vydavatelkou časopisu, když vyslovil, že »bylo povinností vydavatele a nikoli obžalované jmenovati úřadu jinou způsobilou osobu«.

Čís. 5135.

Případy beztrestné kritiky jsou uvedeny v § 6 (1) zákona o ochraně cti příkladmo; spadají sem i výkony veřejného života, najmě politických stran a jejich činitelů.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1934, Zm I 168/34.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského jako kmetského soudu v Kutné Hoře ze dne 22. ledna 1934, pokud jím byl obžalovaný uznán vinným přečinem podle § 2 zákona ze dne 28. června 1933, čís. 108 Sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a zprostil obžalovaného podle § 259 čís. 2 tr. ř. z obžaloby pro přečin podle § 2 cit. zák.

Důvody:

Právem vytýká obžalovaný i ve zmateční stížnosti i v přednesu při veřejném rodu rozsudku mylný výklad zákona s hlediska čís. 9 a) § 281 tr. ř., pokud soud nepostřehl, že šlo jen o kritiku fašistického lnutí, ovšem ostrou, avšak podle skutečných poměrů a určitých událostí, na něž se ve článku stručnými poznámkami o »Židenicích a Kobsinkovi« a »Gajdovi« naráží, věcnou, oprávněnou a proto podle odst. 1 § 6 zákona čís. 108/33 sb. z. a n. beztrestnou.

Již za platnosti tiskové novely čís. 124/23 sb. z. a n. zdůrazňovala judikatura zrušovacího soudu v četných rozhodnutích a v plné shodě s důvodovou zprávou k onomu zákonu, že tiskovým zákonem nemělo býti právo volné kritiky, pokud nevybočuje z mezí zákonem vytčených, omezováno, ani možnost takové kritiky potlačována, naopak že kritika, jako taková i v § 117 ústavní listiny zaručená, je nezbytnou složkou veřejného života, že přispívá k jeho očišťování, při čemž obzvláště veřejnému tisku připadá důležitý úkol, působiti na nejširší vrstvy obyvatelstva způsobem poučujícím a varujícím. Při tom byl v judikatuře nejvyššího soudu kladen důraz zejména i na přípustnost a nezbytnost kri-

tiky činností osob veřejně vystupujících, pokud jde o jejich vědecké, umělecké a podobné jiné výkony (rozhl. čís. 2359 n. s.).

Tyto myšlenky přejal plnou měrou i nový zákon o ochraně cti — čís. 108/33 sb. z. a n. — a prohlubuje je ještě dále, pokud v I. odst. § 6 prohlašuje kritiku za beztrestnou, »nebyly-li jí překročeny meze věcného posuzování vědeckého, uměleckého nebo jiného podobného výkonu«. Tyto výkony jsou uvedeny v zákoně jen příkladmo; spadají tedy pod tento předpis i výkony jiné, jako na příkl. živnostenské, sportovní, viz »Nové tiskové právo« Hrabánek-Milota strana 213 — a lze proto tím méně vyjmouti z této zásady výkony veřejného života, zejména politických stran a jejich činitelů, kdyžť právě politický život jest a má býti předmětem věcných úvah (rozboru) ve veřejném tisku.

Takovýmto výkonem zabývá se i článek soukromou obžalobou stíhaný. V článku nadepsaném »Fašistický program jako humor« kritizuje pisatel fašistický program, pokud jde o otázku poslaneckých platů, o konsumní družstva, o postavení presidenta republiky a způsob volby hlavy státu, zmiňuje se kriticky o stanovisku, které zaujímá fašistické hnutí k náboženství, a pojednává konečně i o programu fašistickém ohledně armády a bezpečnostních orgánů; programem fašistické strany je v tomto směru, jak ve článku uvedeno, že »armáda a bezpečnostní orgány musí býti prosty vlivu jedinců a musí sloužiti jedině veřejným a bezpečnostním účelům a nesmí jich býti zneužíváno pro účely politické«.

Právě tak jako v ostatních odstavcích pozastaveného článku poukazuje i tu pisatel k tomu, že se fašistický tento program rozchází s vlastními činy a praxí fašistické strany; činí tak tím způsobem, že k poznámce, že fašismus je jediné politické zneužívání státu, připojuje pisatel řečnické otázky, »jak by nezneužíval i armády a bezpečnostních orgánů«, při čemž se dále ještě táže, zda »má jmenovati Židenice a Kobsinka« nebo »vzpomínati Gajdy«. Těmito dvěma stručnými poznámkami poukazuje článek způsobem pro soudného čtenáře novin zjevným na známou »Sázavskou aféru« a na »přepadení židenických kasáren«. O těchto událostech je obecně známo, že jednak jimi učiněn byl útok na vysokého ministerského úředníka, by se pachatelé zmocnili spisů a dopisu, pojednávajících o Gajdově kárné věci, jednak podniknut byl hromadný útok na vojenské kasárny jako pokus změnití násilím ústavu republiky, a že do obou těchto afér soukromý obžalobce byl zapleten, a to v onom případě nadržováním pachatelům při útěku, v tomto případě neoznámením zločinného podniku.

Jak z celého kontextu článku zřejmě plyne, jde tu o politickou polemiku, která v zásadě — jak zdůrazněno — je přípustná a v níž nelze spatřovati ještě vybočení ze zákonných mezí, pokud vyslovuje pochybnost co do správnosti a spolehlivosti programu některé politické strany. Dovolává-li se pak tato polemika k utvrzení tohoto svého stanoviska některých událostí skutečně se sběhlých, registruje-li prostě tyto události ve formě co nejstručnější, bez jakýchkoli osobních výpadů, není-li tedy osobně zahrocena proti cti soukromého obžalobce G-y, je zřejmo,

že pisatel neměl na mysli osobnost, nýbrž události, a sluší pak v inkriminovaném článku, pokud pisatel projevuje pochybnosti co do praktického významu fašistického programu ohledně postavení armády a bezpečnostních orgánů, spatřovati jen kritický závěr, opřený o skutečně se sběhnuvší události, který svým, byť i ostrým způsobem nepřekročuje věcně meze, oněmi událostmi vytýčené. Jde tu tedy o takovou věcnou kritiku zevních projevů fašistického hnutí, která vzhledem na ustanovení § 6 odst. 1 zákona č. 108/1933 sb. z. a n. není trestná. Bylo proto zmateční stížnosti již z tohoto důvodu vyhověti a podle § 259 č. 2 tr. ř. a § 288 odst. 2 č. 3 tr. ř. vynésti rozsudek osvobozující pro nedostatek objektivní skutkové podstaty přečinu pomluvy podle § 2 zákona č. 108/33 sb. z. a n., aniž důsledkem toho bylo třeba obírat se dalšími uplatňovanými důvody zmatečnosti.

Čís. 5136.

Ochrany § 5 zák. č. 19/1890 ř. zák. — jehož ustanovení jest jako výjimku vykládati přísně — může požívat jen taková zkratka jména, kterou lze ještě považovati za jméno — třebaže zkrácené — té které osoby; tomu tak není, sestavil-li pachatel několik písmen svého křestního a rodného jména ke zcela novému slovnímu útvaru, v němž nikdo nemůže spatřovati byť i zkrácenou formu jména obžalovaného, nýbrž jen vymyšlené označení pro jeho výrobky.

(Rozh. ze dne 20. listopadu 1934, Zm I 940/34.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti soukromé obžalobkyně do rozsudku krajského soudu v Litoměřicích ze dne 11. května 1934, jímž byl obžalovaný podle § 259 č. 2 tr. ř. zproštěn z obžaloby pro přečin § 23 zákona ze dne 6. ledna 1890, č. 19 ř. zák., zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a věc vrátil nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody :

Napadený rozsudek odůvodňuje zproštění obžalovaného především a hlavně poukazem na ustanovení § 5 zák. č. 19/90 ř. zák., neboť obžalovaný byl prý, aniž trestně zasahoval do práva soukromé obžalobkyně na výlučné užívání její slovní známky »Ospos«, podle uvedeného ustanovení oprávněn, označiti své zboží rovněž slovem »Ospos«, pokud se týče »Ospos«, poněvadž tu prý šlo o pouhé užívání jeho jména ve formě zkrácené.

Právním vytýká stížnost zmatečnost tohoto výroku po stránce právní s hlediska důvodu zmatečnosti podle č. 9 a), dovozujíc, že označení »Ospos« pokud se týče »Ospos« nelze považovati za zkratku jména stěžovatelova (Oskar Posselt) po rozumu § 5 zákona č. 19/90 ř. zák.